

KUOPIO

Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen: kuntalais- ja henkilöstökyselyjen yhteenveto

Kuopion kaupungin ja seudun
palveluverkoston suunnittelun
selvityksestä

Kyselyjen taustatiedot

- Henkilöstökysely oli avoinna 10.4.-10.5.2025, vastauksia 93
- Kuntalaiskysely oli avoinna 10.4.-10.5.2025, vastauksia 543, lisäksi kirjaamoon tuli 13 yksityishenkilöiden kannanottoa.
- Kysymykset:
 - Palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen (graafit)
 - Selvityksessä on esitetty nykytilan analyysi, tulevaisuuden palvelutarpeita ja suosituksia toimenpiteiksi päiväkot-, perusopetus- ja lukioverkkoon sekä nuorisotyöhön. Mitä huomioita sinulla on selvityksen esille nostamista aiheista ja suosituksista?
 - Haluatko esittää johonkin kouluun, päiväkotiin tai toimintaan liittyvää vaihtoehtoista ratkaisua?
 - Kuopion kaupungin väestöennusteen mukaan vuonna 2035 kaupungissa on vuoteen 2024 verrattuna:
 - 0–6-vuotiaita 570 enemmän
 - 7–12-vuotiaita 550 vähemmän
 - 13–15-vuotiaita 320 vähemmän
 - 16–18-vuotiaita 270 vähemmänMiten lasten määrän väheneminen pitäisi mielestäsi huomioida palveluverkon suunnittelussa?
 - Valtuusto asetti 20.5.2024 § 24 talouden tasapainotusohjelmassa tavoitteeksi 1,3 miljoonan euron säästöt varhaiskasvatuksen palveluverkosta ja 2,2 miljoonan euron säästöt perusopetuksen palveluverkosta. Haluatko esittää selvityksessä esitetyille suosituksille vaihtoehtoisia tapoja säästää palveluverkosta tai muulla tavoin kasvun ja oppimisen palveluista?
 - Mitä muuta toivot huomioitavaksi valmisteltaessa kaupungin palveluverkkosuunnitelmaa?

Laita palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen

Henkilöstökyselyn vastaukset

2. Laita seuraavat palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen

[Lisätietoja](#)

- 1 Kasvatuksen ja opetuksen laatu
- 2 Alueen lapsi- ja oppilasmäärä
- 3 Pätevän henkilöstön saatavuus
- 4 Rakennuksen kunto ja soveltuvuus toimintaan
- 5 Kasvun ja oppimisen tuen palvelut
- 6 Kodin ja palvelupisteen välimatka
- 7 Kuntien välinen yhteistyö
- 8 Kaveri- ja ystävyysuhteet
- 9 Kaupungin talouden tasapaino
- 10 Ilmasto- ja ympäristövaikutukset

Laita palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen

Kuntalaiskyselyn vastaukset

1. Laita seuraavat palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen

[Lisätietoja](#)

- 1 Kodin ja palvelupisteen välimatka
- 2 Kasvatuksen ja opetuksen laatu
- 3 Kaveri- ja ystävyyssuhteet
- 4 Alueen lapsi- ja oppilasmäärä
- 5 Kasvun ja oppimisen tuen palvelut
- 6 Pätevän henkilöstön saatavuus
- 7 Rakennuksen kunto ja soveltuvuus toimintaan
- 8 Kuntien välinen yhteistyö
- 9 Kaupungin talouden tasapaino
- 10 Ilmasto- ja ympäristövaikutukset

Kodin ja palvelupisteen välimatka

ensimmäinen valinta:	245 (45%)
toinen valinta:	91 (17%)
kolmas valinta:	61 (11%)
neljäs valinta:	35 (6%)
viides valinta:	22 (4%)
kuudes valinta:	25 (5%)
seitsemäs valinta:	18 (3%)
kahdeksas valinta:	21 (4%)
yhdeksäs valinta:	17 (3%)
kymmenes valinta:	8 (1%)

2. Selvityksessä on esitetty nykytilan analyysi, tulevaisuuden palvelutarpeita ja suosituksia toimenpiteiden opetus- ja lukioverkkoon sekä nuorisotyöhön. Mitä huomioita sinulla on selvityksen esille nostamista?

Selvityksessä on esitetty nykytilan analyysi, tulevaisuuden palvelutarpeita ja suosituksia toimenpiteiksi päiväkotien, perusopetus- ja lukioverkkoon sekä nuorisotyöhön. Mitä huomioita sinulla on selvityksen esille nostamista aiheista ja suosituksista?

Henkilöstökyselyn koonti	Kuntalaiskyselyn koonti
Koulujen ja päiväkotien lakkauttaminen: Monet vastaajat vastustavat koulujen ja päiväkotien lakkauttamista, erityisesti maaseutualueilla. He korostavat lähikoulujen ja -päiväkotien merkitystä lasten hyvinvoinnille, perheiden arjelle ja kyläyhteisöjen elinvoimaisuudelle.	Huoli koulujen sulkemisesta: Monet vastaukset ilmaisevat vahvaa vastustusta koulujen sulkemiselle, erityisesti maaseutualueilla. Vastaajat korostavat sulkemisten kielteistä vaikutusta lasten koulutukseen, yhteisön elinvoimaisuuteen ja maaseutualueiden pitkän aikavälin kestävyteen. He ilmaisevat näkemyksensä, että sulkemiset perustuvat virheellisiin tietoihin eivätkä ota huomioon laajempia vaikutuksia perheille ja yhteisöille.
Palveluverkon sopeuttaminen: Vastaajat ymmärtävät palveluverkon sopeuttamisen tarpeen väestön vähenemisen ja taloudellisten paineiden vuoksi, mutta toivovat tasapuolista kohtelua ja pitkäjänteistä suunnittelua. He ehdottavat kuntien välistä yhteistyötä ja tilojen monikäyttöisyyttä. Asuinalueiden eriytymiskehitys on yksi tärkeimmistä asioista, johon Kuopion kaupungin tulee kiinnittää huomioita verkostoa muodostettaessa.	
Lasten ja nuorten hyvinvointi: Lasten ja nuorten hyvinvointi nousee keskiöön. Vastaajat painottavat pienempien ryhmäkokojen, laadukkaan opetuksen ja turvallisten tilojen merkitystä. He ovat huolissaan pitkistä koulumatkoista ja suurten yksiköiden vaikutuksista.	Lasten hyvinvointi ja koulutuksen laatu: Vastaajat korostavat lasten hyvinvoinnin priorisointia päätöksenteossa. Huolenaiheita ovat pitkien koulumatkojen, suurten luokkakokojen ja henkilökohtaisen opetuksen menetyksen kielteiset vaikutukset pienemmissä kouluissa. Monet ovat huolissaan siitä, että sulkemiset vahingoittaisivat lasten mielenterveyttä, sosiaalista kehitystä ja yleistä hyvinvointia.
Henkilöstön saatavuus ja jaksaminen: Henkilöstön saatavuus ja jaksaminen ovat haasteita erityisesti maaseutualueilla. Vastaajat korostavat pätevän henkilöstön merkitystä ja huolta suurten yksiköiden vaikutuksista työntekijöiden hyvinvointiin.	Liikenne- ja saavutettavuushaasteet: Monet korostavat lasten kuljettamisen kaukasiin kouluihin liittyviä logistisia haasteita ja kustannuksia. Huolenaiheita ovat pitkät matka-ajat, turvattomat reitit ja vaikutus perheiden päivittäisiin rutiineihin. Vastaajat kyseenalaistavat myös lisääntyneiden kuljetustarpeiden ympäristö- ja taloudellisen kestävyys.
Tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko: Vastaajat kritisoiivat päätöksenteon lyhytnäköisyyttä ja konsulttiselvitysten liiallista käyttöä. He toivovat ennakoivaa ja kokonaisvaltaista suunnittelua, joka huomioi alueiden erityispiirteet ja pitkän aikavälin vaikutukset.	Yhteisön ja talouden elinvoimaisuus: Palautteessa korostetaan koulujen roolia yhteisön keskuksina, jotka tukevat paikallisia aktiviteetteja ja edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Vastaajat näkevät, että sulkemiset heikentäisivät yhteisön siteitä, vähentäisivät mahdollisuuksia paikalliseen osallistumiseen ja vaikuttaisivat kielteisesti maaseutualueiden houkuttelevuuteen perheille ja yrityksille.
Maaseudun ja kaupungin palveluiden tasapuolisuus: Maaseudun palveluiden alasajo herättää huolta, ja tasapuolista kohtelua toivotaan kaikille kuntalaisille. Maaseutualueiden elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ehdotetaan lähipalveluiden kehittämistä ja alueiden markkinointia. Kaupunkikeskeisyyttä kritisoidaan päätöksenteossa.	Vaikutus maaseutuyhteisöihin: Palautteessa korostetaan koulujen ja päiväkotien säilyttämisen tärkeyttä maaseutualueilla paikallisten yhteisöjen tukemiseksi. Vastaajat nostavat esille, että sulkemiset johtaisivat väestökatoon, kiinteistöjen arvon alenemiseen ja paikallisten palveluiden vähenemiseen, mikä lopulta vahingoittaisi näiden alueiden taloudellista ja sosiaalista rakennetta.

Haluatko esittää johonkin kouluun, päiväkotiin tai toimintaan liittyvää vaihtoehtoista ratkaisua?

Henkilöstökyselyn koonti	Kuntalaiskyselyn koonti
Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittäminen: Tekstit korostavat varhaiskasvatuksen ja koulutuksen merkitystä lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Esitetään ryhmäkokojen pienentämistä, päiväkotien ja koulujen tilojen parantamista sekä varhaiskasvatuksen yksiköiden koon rajoittamista. Lisäksi painotetaan varhaiskasvatuksen roolia turvallisen pohjan luomisessa lapsille.	Paikallisten koulujen ja päiväkotien säilyttäminen: Monet vastaukset kannattavat olemassa olevien koulujen ja päiväkotien säilyttämistä, korostaen niiden merkitystä yhteisön elinvoimaisuudelle, lasten hyvinvoinnille ja paikalliselle kehitykselle. Ehdotuksia ovat sulkemisten välttäminen, pienten koulujen tukeminen ja päiväkotien integroiminen kouluihin. Särkiniemi, Von Wrightin alueelta voisi kuljettaa Pihkainmäkeen, Vehmersalmi, Nilsin koulusta Palonurmeen, Kissakuusi, Käärmelahti, Muuriveden alakoulu
Koulujen lakkauttaminen ja säilyttäminen: Monet tekstit käsittelevät koulujen lakkauttamista ja säilyttämistä. Esitetään huoli suurten koulujen negatiivisista vaikutuksista ja pienten koulujen säilyttämisen tärkeydestä. Lisäksi pohditaan oppilaaksiottoalueiden rajoja ja kuljetusjärjestelyjä.	Kuljetus- ja saavutettavuushuolenaiheet: Huoli pitkistä kuljetusajoista ja kustannuksista on yleinen. Vastaajat ehdottavat koulubussireittien optimointia, lasten matkustusmatkojen lyhentämistä ja turvallisten ja tehokkaiden kuljetusvaihtoehtojen varmistamista. Ilmasto- ja ympäristövaikutukset selvitettävä.
Koulutilojen ja resurssien käyttö: Tekstit nostavat esiin koulutilojen ja resurssien käytön haasteet. Esitetään huoli tilojen kunnosta, sisäilmaongelmista ja tilojen soveltuvuudesta eri koulutustasoille. Lisäksi ehdotetaan innovatiivisia ratkaisuja tilojen ja resurssien tehokkaampaan käyttöön. Kannattaa selvittää koulupiirijaot ja sujuvat yhteydet oppilaskuljetuksissa myös lounaisalueella: Von Wrightin koulu, Pulkonkoski, Pihkainmäki, Kissakuusi. Osa opetuksesta etäopetuksena.	Yhteisökeskeiset ratkaisut: Ehdotuksia ovat monitoimisten yhteisökeskusten luominen, jotka yhdistävät koulut, päiväkodit ja virkistystilat. Näiden keskusten tavoitteena on lisätä yhteisön osallistumista ja tarjota monipuolisia tiloja eri ikäryhmille.
Opetuksen ja oppimateriaalien laatu: Tekstit korostavat opetuksen ja oppimateriaalien laadun merkitystä. Esitetään huoli digilaitteiden käytön hyödyistä ja kustannuksista sekä painotetaan perinteisten oppimateriaalien, kuten lukukirjojen, tärkeyttä. Lisäksi nostetaan esiin opettajien työhyvinvointi ja resurssien riittävyys.	Resurssien kohdentaminen ja kustannustehokkuus: Ehdotukset keskittyvät resurssien uudelleen kohdentamiseen vähemmän kriittisiltä alueilta koulutukseen ja lastenhoitoon. Ideoita ovat hallintokustannusten vähentäminen, olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntäminen ja vaihtoehtoisten rahoitusmallien tutkiminen paikallisten palveluiden ylläpitämiseksi.
Maaseudun ja kaupunkialueiden yhteistyö: Tekstit käsittelevät maaseudun ja kaupunkialueiden yhteistyötä. Esitetään oppilaiden kuljettamista maaseudulle palvelujen elinvoimaisuuden takaamiseksi sekä maaseutualueiden markkinointia omakotitalotonttien osalta. Lisäksi pohditaan maaseudun vetovoiman lisäämistä ja paluumuuttajien houkuttelemista.	Innovatiiviset opetuskäytännöt: Vastaajat ehdottavat innovatiivisia lähestymistapoja, kuten etä- ja lähiopetuksen yhdistämistä, pienimuotoisten koulujen pilottihankkeita ja erikoistuneiden ohjelmien, kuten luonto- tai urheilupainotteisen opetuksen, käyttöönottoa perheiden houkuttelemiseksi ja oppimiskokemusten parantamiseksi.

Kuopion kaupungin väestöennusteen mukaan vuonna 2035 kaupungissa on vuoteen 2024 verrattuna: 0–6-vuotiaita 570 enemmän 7–12-vuotiaita 550 vähemmän 13–15-vuotiaita 320 vähemmän 16–18-vuotiaita 270: Miten lasten määrän väheneminen pitäisi mielestäsi huomioida palveluverkon suunnittelussa?

Henkilöstökyselyn koonti	Kuntalaiskyselyn koonti
Kouluverkon keskittäminen ja lakkauttaminen: Monet ehdotukset keskittyvät kouluverkon tiivistämiseen ja pienten koulujen lakkauttamiseen alueilla, joissa oppilasmäärät ovat vähentyneet. Keskittäminen suurempiin yksiköihin nähdään taloudellisena ja toimivana ratkaisuna, mutta huolta herättää lasten hyvinvointi ja pitkät koulumatkat. Pieniä kouluja pitää uskaltaa vähentää, jos lapsia ei alueella riitä. Niin sitä on kyliltä kuljettu aiemminkin koulukyydeillä eikä kukaan ole ääntä pitänyt.	Paikallisten koulujen ja palveluiden säilyttäminen: Monet vastaukset korostavat paikallisten koulujen ja palveluiden säilyttämisen tärkeyttä, erityisesti maaseutualueilla, perhe-elämän tukemiseksi ja väestökadon estämiseksi. Ehdotuksia ovat ennen aikaisten sulkemisten välttäminen ja kaikkien lasten saavutettavissa olevan koulutuksen varmistaminen.
Väestöennusteiden huomioiminen: Väestöennusteiden mukaan päiväkotikäisten määrä kasvaa, mikä vaatii palveluverkoston päivittämistä. Samalla korostetaan pitkäjänteistä suunnittelua ja alueellista vetovoimaisuutta.	Väestömuutoksiin sopeutuminen: Vastaajat korostavat joustavan suunnittelun tarvetta vaihtelevien lapsimäärien huomioon ottamiseksi. Ehdotuksia ovat modulaariset koulurakennukset, monikäyttöiset tilat ja yhteistyö naapurikuntien kanssa resurssien optimoimiseksi.
Tilojen monikäyttöisyys ja suunnittelu: Tilojen käyttöä ja suunnittelua korostetaan, jotta ne palvelisivat eri ikäryhmiä ja tarpeita. Muuntojoustavuus ja tilojen käyttöasteen lisääminen nähdään tärkeinä, erityisesti väestömuutosten huomioimisessa. Tekemällä tiloista muuntojoustavia siten, että ne elävät muuttuvan lapsimäärän mukaan. Samojen tilojen pitää olla muunnettavissa päiväkotiryhmien käytöstä alaluokiksi ja siitä esim. nuorisotilakäyttöön jne.	Perheystävällisten politiikkojen edistäminen: Ehdotukset keskittyvät Kuopion tekemiseen houkuttelevammaksi perheille markkinoimalla maaseutualueita, tarjoamalla kannustimia perheiden muuttoon ja varmistamalla korkealaatuiset paikalliset palvelut. Näillä toimenpiteillä pyritään torjumaan syntyvyyden laskua ja houkuttelemaan uusia asukkaita.
Pienemmät ryhmäkoot ja opetuksen laatu: Pienemmät opetusryhmät nähdään mahdollisuutena parantaa opetuksen laatua ja huomioida oppilaat yksilöinä. Tämä korostuu erityisesti alueilla, joissa oppilasmäärät ovat vähentyneet.	Koulutuksen laadun parantaminen: Pienemmät luokkakoot ja paremmat opettaja-oppilas-suhteet nähdään mahdollisuuksina parantaa koulutuksen laatua. Vastaajat kannattavat investointeja koulutukseen sen sijaan, että resursseja leikattaisiin, vaikka oppilasmäärät laskisivat.
Varhaiskasvatuksen ja päiväkotien kehittäminen: Varhaiskasvatuksen merkitys korostuu, sillä päiväkotikäisten lasten määrän ennustetaan kasvavan. Tarve panostaa varhaiskasvatukseen ja päiväkotien riittävyyteen on esillä useissa kommentteissa.	
Huoli maaseutualueiden palveluista: Monet korostavat maaseutualueiden palveluiden säilyttämistä, jotta perheiden arki ei vaikeutuisi. Lähipalveluiden merkitys nähdään tärkeänä lasten hyvinvoinnin ja perheiden asumisviihtyvyyden kannalta.	Kaupunkien ja maaseudun tarpeiden tasapainottaminen: Vastaukset korostavat resurssien oikeudenmukaista jakamista kaupunkien ja maaseudun välillä. Vaikka kaupunkikouluja voidaan yhdistää, maaseutukouluja pidetään elintärkeinä yhteisön kestävyyden kannalta ja ne tulisi säilyttää mahdollisuuksien mukaan.

Valtuusto asetti 20.5.2024 § 24 talouden tasapainotusohjelmassa tavoitteeksi 1,3 miljoonan euron säästöt varhaiskasvatuksen palveluverkosta ja 2,2 miljoonan euron säästöt perusopetuksen palveluverkosta.
Haluatko esittää selvityksessä esitetyille suosituksille vaihtoehtoisia tapoja säästää palveluverkosta tai muulla tavoin kasvun ja oppimisen palveluista?

Henkilöstökyselyn koonti	Kuntalaiskyselyn koonti
Säästötoimenpiteet koulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa: Teksteissä ehdotetaan säästöjä koulutuksen ja varhaiskasvatuksen alalla, kuten koulujen ja päiväkotien yhdistämistä, ryhmäkokojen optimointia, etäopetuksen lisäämistä ja huonokuntoisten rakennusten korjaamista tai vuokraamista. Lisäksi esitetään säästöjä sähköisistä opetusvälineistä ja ei-lakisääteisistä palveluista.	Vastustus koulutuksen budjettileikkauksille: Monet vastaukset vastustavat voimakkaasti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluiden budjettileikkauksia, korostaen niiden pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia lasten hyvinvointiin, oppimistuloksiin ja tuleviin yhteiskunnallisiin kustannuksiin. Vastaajat kokevat, että koulutus on huono kohde säästöille.
Veronkorotukset ja resurssien uudelleen kohdentaminen: Monet kirjoittajat ehdottavat veronkorotuksia säästöjen sijaan, jotta lapsille ja nuorille voidaan tarjota paremmat lähtökohdat elämään. Lisäksi esitetään resurssien uudelleen kohdentamista, kuten johtajien ja virkamiesten palkkioiden pienentämistä ja kaupungin omien tilojen tehokkaampaa käyttöä.	Vaihtoehtoiset säästöehdotukset: Ehdotuksia vaihtoehtoisiksi säästöiksi ovat tarpeettomien investointien, kuten suihkulähteiden, pyörätelineiden ja urheilutilojen vähentäminen, hallintokustannusten leikkaaminen ja olemassa olevien resurssien optimointi. Vastaajat ehdottavat myös verojen korottamista välttämättömien palveluiden leikkausten välttämiseksi.
Huoli lasten ja nuorten hyvinvoinnista: Teksteissä korostetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin merkitystä ja kritisoidaan säästötoimenpiteitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti heidän elämäänsä. Esitetään huoli siitä, että säästöt voivat johtaa mielenterveysongelmiin ja syrjäytymiseen tulevaisuudessa.	Huoli maaseutukouluista ja -yhteisöistä: Palautteessa korostetaan maaseutukoulujen säilyttämisen tärkeyttä paikallisten yhteisöjen tukemiseksi, väestökadon estämiseksi ja lasten pitkien koulumatkojen välttämiseksi. Vastaajat painottavat, että maaseutukoulujen sulkeminen voisi johtaa korkeampiin kustannuksiin muilla alueilla, kuten kuljetuksessa ja sosiaalipalveluissa.
Kritiikki säästötoimenpiteitä kohtaan: Kirjoittajat kritisoivat säästötoimenpiteitä, jotka kohdistuvat lapsiin, nuoriin ja syrjäseuduille. He kyseenalaistavat säästöjen lyhytnäköisyyden ja niiden vaikutukset kaupungin houkuttelevuuteen lapsiperheille.	Kritiikki kaupungin investointeja ja prioriteetteja kohtaan: Vastaajat kritisoivat kaupungin menoja suurhankkeisiin, kuten 'Luola' ja muihin ei-välttämättömiin investointeihin, esittäen, että nämä varat tulisi ohjata välttämättömiin palveluihin, kuten koulutukseen ja lastenhoitoon.
Yhteistyö ja innovatiiviset ratkaisut: Teksteissä ehdotetaan yhteistyötä kuntien välillä, koulukuljetusten tehostamista ja uusia ratkaisuja säästöjen toteuttamiseksi, kuten konsulttiselvitysten vähentämistä ja säästöjen avoimempaa raportointia.	Ehdotuksia tehokkuuden ja innovaatioiden parantamiseksi: Ideoita tehokkuuden parantamiseksi ovat koulutilojen parempi käyttö vapaa-aikoina, digitaalisen ja etäopetuksen edistäminen sekä yhteisön osallistumisen kannustaminen koulujen ylläpidossa. Vastaajat ehdottavat myös sisäisten kustannusten, kuten vuokran ja hankintakäytäntöjen, tarkistamista.

Mitä muuta toivot huomioitavaksi valmisteltaessa kaupungin palveluverkkosuunnitelmaa?

Henkilöstökyselyn koonti	Kuntalaiskyselyn koonti
Lasten ja nuorten hyvinvointi: Monet kommentit korostavat lasten ja nuorten hyvinvoinnin tärkeyttä, mukaan lukien lähikoulujen säilyttäminen, turvalliset koulumatkat ja laadukas opetus. Huoli kohdistuu myös lasten ja nuorten tulevaisuuteen, jos säästötoimenpiteet heikentävät heidän elinolojaan.	Lasten hyvinvoinnin priorisointi: Monet vastaukset korostavat lasten hyvinvoinnin priorisointia palveluverkon suunnittelussa. Ehdotuksia ovat lyhyiden koulumatkojen säilyttäminen, pienten koulujen säilyttäminen paremman oppimisympäristön takaamiseksi ja pitkien bussimatkojen välttäminen, jotka vaikuttavat kielteisesti fyysiseen ja henkiseen terveyteen.
Maaseudun ja kaupunkialueiden tasapuolinen kohtelu: Useat kommentit tuovat esiin maaseudun ja kaupunkialueiden eriarvoisuuden. Maaseudun palveluiden säilyttämistä ja kehittämistä pidetään tärkeänä, jotta alueet pysyvät elinvoimaisina ja houkuttelevina. Ei heikennetä enää muutenkin autoituvaa maaseutua.	Maaseutuyhteisöjen tukeminen: Vastaajat korostavat maaseutualueiden säilyttämisen tarvetta paikallisten koulujen ja palveluiden säilyttämisen avulla. Huolenaiheita ovat maaseudun elinvoimaisuuden mahdollinen heikkeneminen ja kielteinen vaikutus perheisiin ja paikallisiin talouksiin, jos palvelut keskitetään kaupunkialueille.
Päätöksenteon johdonmukaisuus ja avoimuus: Kommentoijat toivovat johdonmukaisuutta päätöksenteossa ja aiempien päätösten toteuttamista. Päätöksenteon avoimuus ja kuntalaisten osallistaminen nähdään tärkeinä tekijöinä. Kritisoiitiin päätöksenteon poukkoilevuutta.	Paikallisten koulujen säilyttäminen: Palautteessa korostetaan paikallisten koulujen toiminnan ylläpitämisen tärkeyttä yhteisön yhteenkuuluvuuden tukemiseksi ja pitkien koulumatkojen välttämiseksi. Vastaajat näkevät, että pienet koulut ovat välttämättömiä yhteisöllisyyden edistämiseksi ja tasapuolisen koulutuksen saatavuuden varmistamiseksi.
Henkilöstön arvostus ja työhyvinvointi: Kommentit korostavat henkilöstön arvostuksen ja työhyvinvoinnin merkitystä. Esimerkiksi työntekijöiden jaksaminen ja oikeudenmukainen kohtelu nähdään tärkeinä tekijöinä kaupungin toiminnassa. Toivotaan avoimempaa keskustelua ja suunnitelmallista osallistamista.	Tasapuolisuuden edistäminen palveluiden saatavuudessa: Tasapuolisuus palveluiden saatavuudessa on toistuva teema. Vastaajat kannattavat kaikkien alueiden, mukaan lukien maaseutu ja kaupunki, oikeudenmukaista kohtelua ja korostavat tasapainoisen kehityksen tarvetta palveluiden saatavuuden erojen estämiseksi.
Pitkän aikavälin suunnittelu: Monet kommentit painottavat päätösten pitkäjänteisyyttä ja kestävyyttä. Lyhytnäköiset säästötoimenpiteet nähdään haitallisina, ja toivotaan, että päätöksissä otetaan huomioon niiden vaikutukset pitkällä aikavälillä.	Pitkäaikaisen hyvinvoinnin ja kustannusten huomioiminen: Monet vastaukset vaativat keskittymistä pitkäaikaisiin vaikutuksiin, mukaan lukien mielenterveys, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja taloudellinen kestävyys. Ehdotuksia ovat lyhytnäköisten kustannusleikkausten välttäminen ja palveluverkon muutosten laajempien vaikutusten huomioiminen.